

UNIVERSALISMUS

I.

Tajemné impulsy vyšších sil a touha realizovati idealistické sklony ducha, vedly pračlověka k prvním uměleckým pokusům.

Dláto, či rydlo tohoto prvního Zasévače bylo prvním svědkem původních náboženských projevů v umění.

Nejsme jistě daleko pravdy, tvrdíme-li, že veliký, neosobní Otec Všemohára byl jednomu mnohem blíže, než pokolením pozdějším.

Majestát jasné klenby nebeské, zápas přírodních živlů a poesie lásky zrychlovaly tep jeho mladého srdce, překypujícího tvořivou silou a dávaly tušiti vyšší, neviditelné Něco, k němuž se obracel v chaosu pocitů vděčnosti a hrůzy ...

A touha spojití své tvořivé ruce s Božským Duchem mostem umění vložila mu do ruky nástroj, kterým vytesával symboly svých exaltací ...

Řekli jsme symboly; neboť v okamžiku díla byly zobrazovány s úmyslem, aby reevokovaly abstraktní vise umělce, vise, jež se manifestovaly v jeho duši určitým stavem nebo pocitem, jež přesvědčoval o existenci Boha.

Nemaje jiných možností k vyjádření, sáhl první adept ku tvarům přírody, jeho nejbližší; ostatek svěřil intuici toho, jenž bude čísti. –

Tak vzniklo nespočetné množství náboženských soch, jejichž forma podmíněna byla rasou, prostředím a časem. –

Tušili Zasévači, jakou sklizeň dá jejich setba?

Všechna budoucí kultura byla skryta v těchto bezejmenných básních.

Legendy, jimiž později opředli Dílo jejich nástupci, zplodily systémy náboženské ...

Neúprosný Zákon protikladů otevřel ústa pod prázdnými mozky, které nechápající ducha, držely se formy, – a vyvolal fanatismus.

Fanatismus jest jednou z nejnakažlivějších nemocí lidstva; podléhají mu nejen jednotlivci, ale celé sekty a církve. A títo fanatismem stížení blázni hádají se o pravost jimi přijatých nauk, zapomínajíce ve svém šílenství jimi se řídit a využití jejich pravého účelu.

Žezla, bohatství i slávu uchvátili ve jménu Boha; pletichářský šepot v jejich palácích vtiskl nejednu dýku do slabošské ruky a oči plné zášti zapalovaly hranice, jež ztravovaly vše, co jim stálo v cestě ...

Neklaněli jsme se symbolům Tvým, ale položili jsme je na tvůj štít ...

Idolům vzali jsme poklady z rukou, zatím co druzí padali před nimi v prach ...

Díkem platili jsme úsměšky, a útěchou ochlazovali jsme tváře asketů ...

Byli jsme vyslyšeni! ...

Zmučené zraky a zapálené hranice viděli jsme podél cesty, po níž nás vedla dobrotivá vůle Tvá ...

Našli jsme tvůj majestát na obzoru jitřních úsvitů, drahé oči mluvily Tvým hlasem, a rukou Tvou byla ruka umělce ...

Proč tolik slepých bylo kolem nás, ó Pane?

II.

Každá akce budí reakci, každé násilí odpor.

Jest to přirozený zákon života, neboť akce bez odporu přestala by býti akcí.

Boj dvou protichůdných principů dává život třetímu, jenž ve své essenci jest syntesou předchozích.

„Adam měl dva syny: Kaina, sílu hrubou a Abela, produševnělou jemnost; nemohli se shodnouti a vybíjeli se ve vzájemných pŕtčkách; – proto jejich dědictví připadlo Sethovi, synu třetímu, nadanému silou i duchem ...“

Toto jest počátek symbolického textu kabalistické legendy z rukopisu „Le Livre de la pénitence d'Adam“. (Bibl. Arsenal Paris.)... Smysl věty jest jasný. –

Fanatické zápasy náboženské, filosofické a okultní zplodily podle tohoto zákona nový, syntetický proud, jež nazýváme universalismem; jest to porovnávací způsob nazírání na různé kultury, náboženství, filosofické směry a metapsychickou praxi různých národů a dob.

Universalismus není žádným organisovaným směrem; jest Sethem v předchozích řádcích citované legendy. –

Jeho stoupenci zapsali se již v nepamětnu do knihy dějin; patří k nim většina velkých okultních filosofů a náboženských reformátorů; dospěli k tomuto stupni bezděky, jelikož jest vyšší vývojovou fází kritického badatele.

K nejvyšší metě vede mnoho cest, vhodných pro různé jedince, dle rasy, temperamentu, neb inteligence.

Nelze zavrhovati žádný filosofický názor, vývojový systém neb náboženství, pokud vedou k Bohu. –

Nemáme práva souditi Budhu, Krista neb Mohameda, nepovznesli-li jsme se na jejich úroveň; všechna velká náboženství a jejich reformátoři sledovali stejnou ideu; ukázali jen novou cestu a metody, jež vedou ke společnému cíli. Z Milána do Říma lze jíti mimo jiné pěšky, koňmo, neb vozem; – blázen by byl ten, kdo by tuto pravdu popíral. –

Ne bez důvodu uznal Mohamed veřejně křesťanství.

Kdyby Kristus byl zavrhl Gotamu, nebyl by Kristem.

Kdyby mystik prohlašoval svou metodu za jediné správnou, dokazoval by, že není mystikem, ale neinteligentním mluvku ...

Okultismus jest metodickým a analytickým prodloužením náboženství. –

Různé metody a analýsy daly různé směry okultní, jež vycházejíce ze stejného zřídla, skrývají stejnou pravdu v essenci.

Obrácený postup jest cesta proroků: opírajíce se o okultní fakta, zkostruovali náboženské systémy.

Chtěje ukázati na společnou pravdu všech směrů náboženských a okultních, stavěl původní primitivní universalismus na symbolech společných všem. Neboť ony jsou abecedou hermetismu.

Proto Achuenaton (Amenhotep IV.; XIV. st. př. Kr.) ukázal na slunce, chtěje zmírniti náboženskou nevraživost; – proto Platón učil o světě Ideí, Gnostikové o Prvopočátku, Alchymisté o Pralátce, Rosekruciáni o Prapříčině, nebo dvojpohlavním Bohu.

Tito všichni pili z velkého pramene universalismu.

Když chorobně skeptický rozum přelil se přes víru, postavil si universalismus svoje školy a chrámy a sloučil se ve společnosti pod různými jmény.

Nejsou to sdružení honosných titulů s pochybnou minulostí. –

Nejsou to kroužky složené z pochlebníků imponujícího „adepta“.

Jsou to společnosti a jednotlivci, které jejich program, svědomí a intelektuální úroveň vyvedly z husté sítiny světa klamu, lži, vášně a materialismu tak, že jsou schopni bez oslepení předstoupiti před chrám Velkého Stavitele, ozářený sluncem jeho moci, a využiti darů, jež On vkládá do rukou těch, kteří našli k němu cestu.

Tomu, jenž k nám přichází!

Žijeme několik tisíc let; naše idea stála u kolébky lidstva a celá kultura ducha a jeho víry pomáhá nám nésti naše světla ...

Jsme mladí, jak legendární pelikán Rosekruciánů; obrozujeme se svobodou svých stoupenců, svobodou víry a očišťujícím ohněm nepředpojaté vědy a naší tradice.

Jsme dvanáctistupňovou bytostí; ale necháme rádi šlapati po sobě, vystoupí-li lidstvo po těchto stupních k Pánu.

Nejsme doktrinou; jsme studiem doktrin.

Nejsme vázání náboženstvím; ale studium náboženstev lidstva jest předmětem našeho syntetického studia.

Neprobouzíme ducha pro vědu, ale vědu pro ducha.

Nechceme stavět Babylonskou věž, – jen upozorňujeme ty, kteří jsou na jejím vrcholu, že hledí opačným směrem a hvězdy jsou ještě daleko ...

Váháš žáku? ... nestůj na rozcestí a nepřijí se, kterým směrem se dáti; vol svou cestu k Bohu a ať bude jakákoliv, budeme po tvém boku a pomůžeme ti nésti tvé břímě ... Pot setřeme z čela tvého a svou krví tě napojíme, klesneš-li na své pouti ... A radost tvoje bude naší radostí a v našich srdcích bude bušení srdce tvoje, vzrušené štěstím až dojdeš svého cíle, neboť ty jsi v nás a my jsme v tobě ve jménu Velikého, Neosobního Boha, z něhož vše povstalo a k němuž se vše vrací ...

Řeč Pierre de Lasenica, pronesená v ustavující schůzi společnosti *Universalis, Loge de France* v Paříži, přeložena s dovolením autorovým Antonínem R. Hanouskem. Vydala *Universalis*, společnost čl. hermetiků v Praze, jako 1. svazek své Edice Logos., Praha 1933.